

prof. n. ekon. i n. techn. dr hab. inż. Joanicjusz Nazarko

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Narka Parsamyan pt.

*Rola sportu w zarządzaniu zdrowym miastem. Propozycja procesu badawczego
i analiza praktyk urzędów miejskich w Polsce*

1. Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr. inż. Narka Parsamyan zatytułowana *Rola sportu w zarządzaniu zdrowym miastem. Propozycja procesu badawczego i analiza praktyk urzędów miejskich w Polsce*. Promotorem pracy jest dr hab. inż. Aleksander Orłowski, prof. PG. Recenzja opracowana została na zlecenie Przewodniczącego Rady Naukowej Nauk Społecznych Politechniki Gdańskiej, dr. hab. inż. Krzysztofa Leję pismem z dnia 30 września 2025 r. zgodnie z uchwałą nr RD/45/09/2025 z dn. 25 września 2025 r. Rady Dziedziny Naukowej Nauk Społecznych Politechniki Gdańskiej. Recenzja ma być wykorzystana w postępowaniu o nadanie mgr. inż. Narkowi Parsamyan stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu przed Radą Dziedziny Naukowej Nauk Społecznych Politechniki Gdańskiej.

Oceniana praca została przekazana mi w formie pliku pdf oraz w wersji drukowanej

2. Charakterystyka ogólna rozprawy

Autor, mgr inż. Narek Parsamyan, podjął w swojej rozprawie aktualną, oryginalną, i ważną – zarówno w aspekcie teorii, jak i praktyki zarządzania publicznego – problematykę roli sportu w zarządzaniu zdrowym miastem. Wybór tego zagadnienia należy uznać za wyjątkowo trafny, gdyż łączy ono w sobie wątki zarządcze, społeczne i zdrowotne, a jednocześnie posiada wyraźny wymiar strategiczny z perspektywy rozwoju współczesnych miast.

W ostatnich dekadach, w okresie intensywnej urbanizacji oraz rosnącej świadomości znaczenia zdrowia publicznego i jakości życia mieszkańców, coraz silniej akcentowana jest potrzeba wzmacniania działań sprzyjających dobrostanowi mieszkańców i jakości życia w przestrzeni miejskiej. Zagadnienie to stało się ważnym obszarem zarządzania publicznego i jednym ze strategicznych wyzwań współczesnych samorządów. Inicjatywa zdrowych miast, odgrywająca coraz większą rolę zarówno na świecie, jak i w Polsce, jest uznawana za jeden z filarów nowoczesnych polityk miejskich ukierunkowanych na poprawę jakości życia i przeciwdziałanie negatywnym skutkom urbanizacji. Włączenie polskich miast w międzynarodowy i krajowy nurt działań na rzecz zdrowych miast stanowi konieczność wynikającą z globalnych trendów, a jednocześnie otwiera nowe możliwości rozwojowe, wymagając stworzenia odpowiednich ram zarządczych i narzędzi wspierających podejmowanie decyzji. W tym kontekście problematyka podjęta w rozprawie nabiera szczególnego znaczenia, wskazując na potrzebę systemowego i strategicznego wykorzystania sportu jako komponentu wspierającego rozwój współczesnych miast.

Rozprawa została przygotowana w formie zwanego manuskryptu. Swoje rozważania Autor zawarł na 161 stronach tekstu zasadniczego i 24 stronach sześciu aneksów, co łącznie daje 185 stron. W strukturze pracy wyróżniono: wprowadzenie, pięć rozdziałów głównych zatytułowanych kolejno: 1. *Przegląd literatury – sport jako katalizator inicjatywy zdrowych miast: perspektywa teoretyczna*; 2. *Badanie empiryczne – metodologia badawcza*; 3. *Analiza tematyczna – identyfikacja kluczowych tematów*; 4. *Interpretacja wyników: rola sportu w rozwoju zdrowych miast w Polsce*; 5. *Rekomendacje – jak wykorzystać potencjał sportu dla rozwoju zdrowych miast*, a także zakończenie, bibliografię, sześć aneksów, wykazy rysunków i tabel oraz cztery załączniki.

Dysertacja ma charakter monograficzno-empiryczny: z jednej strony stanowi kompleksowe ujęcie problematyki roli sportu w rozwoju zdrowych miast w perspektywie zarządzania publicznego, z drugiej – zawiera oryginalne badania empiryczne, które pogłębiają analizę i nadają pracy wyraźny wymiar aplikacyjny.

We wprowadzeniu do pracy Autor umotywował wybór tematu, zdefiniował problem badawczy, określił przedmiot badań oraz wyznaczył cele dysertacji. Uzasadnił również ulokowanie rozprawy w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości, wskazując na jej związek z zarządzaniem publicznym w obszarze polityk miejskich. Autor sformułował sześć pytań badawczych, które zostały powiązane z celami szczegółowymi a zarazem logicznie wpisują się w strukturę procesu badawczego. Zakres pytań jest adekwatny do przyjętej metodologii oraz celów dysertacji. Autor świadomie zrezygnował z formułowania hipotez badawczych, co jest uzasadnione jakościowym charakterem przeprowadzonych badań.

Pewne zastrzeżenia budzi stosowanie przez Autora pojęcia „metodologia” (str. 17 i dalsze) w znaczeniu odpowiadającym raczej metodyce badań. W polskiej terminologii naukowej „metodologia” odnosi się do nauki o metodach oraz refleksji nad ich wartością poznawczą, podczas gdy opis sposobu prowadzenia badań – doboru próby, narzędzi, procedur oraz analizy danych – określa się mianem „metodyki”¹.

Rozdział pierwszy dysertacji stanowi szeroki narracyjno-krytyczny przegląd literatury dotyczącej sportu, zdrowia publicznego oraz współczesnych koncepcji rozwoju miejskiego. Autor omawia w nim podstawowe definicje sportu, miasta i zdrowych miast, przedstawia rolę sportu w kształtowaniu jakości życia mieszkańców oraz analizuje teoretyczne założenia inicjatywy zdrowych miast. Rozdział obejmuje także przykłady wykorzystania sportu w politykach miejskich w Polsce i na świecie.

W rozdziale drugim w sposób uporządkowany przedstawiono elementy metodyki zastosowanej w pracy. Obejmuje on zarówno założenia ontologiczno-epistemologiczne badania, jak i praktyczne rozwiązania dotyczące procedur, narzędzi oraz sposobu pozyskiwania danych empirycznych. Całość rozdziału została przygotowana w sposób przejrzysty i metodycznie spójny, co pozwala uznać opis zastosowanych procedur badawczych za rzetelny i dobrze uzasadniony.

Rozdział trzeci poświęcono opisowi przebiegu analizy tematycznej zastosowanej do opracowania materiału z wywiadów jakościowych. Autor oparł proces na sześciostopniowym modelu zaproponowanym przez Braun i Clarke, szczegółowo opisując jego kolejne etapy. W wyniku analizy wyodrębniono czternaście tematów pogrupowanych w trzy główne obszary: rolę sportu w rozwoju zdrowych miast, szanse i zagrożenia ich budowy oraz rozumienie inicjatywy zdrowych miast przez urzędy miejskie. Rozdział stanowi kluczowy element procesu badawczego, zapewniając spójne i przejrzyste przejście od danych empirycznych do wniosków przedstawionych w kolejnej części pracy.

W rozdziale czwartym przedstawiono interpretację wyników analizy tematycznej, ukazując, w jaki sposób sport wspiera rozwój zdrowych miast w Polsce. Autor omawia najważniejsze tematy wyłonione w badaniu, odnosząc je zarówno do wypowiedzi respondentów, jak i ustaleń literatury. Wskazuje, że sport postrzegany jest jako narzędzie wzmacniające zdrowie, integrację społeczną oraz atrakcyjność przestrzeni miejskiej, choć jego potencjał bywa ograniczany przez bariery organizacyjne, finansowe i instytucjonalne. Istotnym elementem jest również analiza stopnia zrozumienia inicjatywy

---

¹ J. Kawa, *Metodologia, metodyka, metoda jako podstawa wyводу naukowego*, „Studia Prawnoustrojowe” 2013, 21, 169 – 188, <https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/studia-prawnoustrojowe/2013-numer-21/studia-prawnoustrojowe-r2013-t-n21-s169-188.pdf> [29.08.2025].

zdrowych miast w urzędach miejskich. Rozdział stanowi czytelne przejście od danych empirycznych do praktycznych rekomendacji przedstawionych w końcowym rozdziale pracy.

W rozdziale piątym przedstawiono rekomendacje dotyczące wykorzystania potencjału sportu w rozwoju zdrowych miast w Polsce, oparte na wynikach badań empirycznych oraz analizie literatury. Autor formułuje zestaw praktycznych wskazań dla władz miejskich, odnoszących się m.in. do potrzeby lepszej koordynacji międzywydziałowej, systematycznego włączania sportu do strategii miejskich, zwiększania dostępności infrastruktury oraz wspierania działań sprzyjających aktywnemu i zdrowemu stylowi życia mieszkańców. Rekomendacje te podkreślają znaczenie sportu jako narzędzia zarządzania publicznego, które może wzmacniać zdrowie, integrację społeczną i jakość przestrzeni miejskiej. Rozdział pełni funkcję podsumowującą, wskazując kierunki możliwych działań rozwojowych oraz praktyczne implikacje wynikające z przeprowadzonych badań.

W mojej ocenie przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi spójne i konsekwentne opracowanie problematyki roli sportu w rozwoju zdrowych miast w Polsce, osadzonej w perspektywie zarządzania publicznego. Autor w sposób logiczny i uporządkowany prowadzi wywód, który został przejrzysto ujęty w monotematycznych rozdziałach. Struktura pracy jest zasadniczo prawidłowa, a poszczególne rozdziały i podrozdziały tworzą klarowną i logiczną całość. W mojej ogólnej ocenie recenzowana praca zawiera wszystkie elementy niezbędne dla dysertacji naukowej tego typu.

Z mojego punktu widzenia, jako przedstawiciela nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk inżynierijno-technicznych, szczególnie istotne jest podkreślenie interdyscyplinarnego charakteru pracy, co przejawia się przede wszystkim w analizie problematyki z perspektywy zarządzania publicznego, przy równoczesnym ujęciu sportu i zdrowia publicznego jako zjawisk o istotnym znaczeniu społecznym, które wpływają na sposób myślenia o rozwoju miejskim i kształtowaniu działań sprzyjających zdrowym miastom.

3. Merytoryczna ocena pracy

Recenzowana rozprawa stanowi wartościowe opracowanie poświęcone roli sportu w rozwoju zdrowych miast w Polsce, ujęte z perspektywy zarządzania publicznego. Autor łączy analizy teoretyczne z rzetelnie przeprowadzonym badaniem empirycznym, a wywód prowadzony jest logicznie i z dbałością o spójność. Przegląd literatury porządkuje najważniejsze koncepcje dotyczące sportu, zdrowia publicznego i polityk miejskich, tworząc jasne ramy interpretacyjne dla części badawczej. Zastosowanie analizy tematycznej zostało należycie udokumentowane i przeprowadzone zgodnie z uznanymi

standardami badań jakościowych, a interpretacja wyników osadzona jest zarówno w materiale empirycznym, jak i w literaturze, co świadczy o dojrzałości analitycznej Autora. Praca ma wyraźny wymiar aplikacyjny, zwłaszcza poprzez zaproponowanie narzędzia 5SiZM i sformułowanie praktycznych rekomendacji dla miast.

Mimo tych niewątpliwych zalet, praca nie jest wolna od pewnych ograniczeń.

Pierwszym ograniczeniem pracy jest stosunkowo niewielka próba badawcza obejmująca 11 miast. Autor przedstawia wprawdzie podstawową charakterystykę demograficzną, finansową i organizacyjną badanych jednostek (m.in. liczbę mieszkańców, budżety jednostek ds. sportu, strukturę organizacyjną), co stanowi wartościowy element metodyki. Zakres tej charakterystyki jest jednak ograniczony i – co istotniejsze – nie został wykorzystany na etapie interpretacji wyników. Analiza prowadzona jest w sposób, który w praktyce traktuje wszystkie miasta jako względnie homogeniczne, bez odniesienia do różnic kontekstowych, które mogłyby wpływać na sposób postrzegania roli sportu czy realizacji inicjatywy zdrowych miast. Zanonimizowanie miast dodatkowo uniemożliwia pogłębione interpretowanie możliwych odmienności między nimi.

W tym kontekście należy również zauważyć, że w pracy brakuje refleksji dotyczącej wystarczalności danych w rozumieniu zalecanym przez Braun i Clarke. Choć analiza tematyczna nie wymaga formalnego określenia momentu „nasycenia” w sensie teorii ugruntowanej, badacz powinien uzasadnić, dlaczego zgromadzony materiał jest wystarczająco bogaty i zróżnicowany, aby wiarygodnie wyodrębnić tematy. W rozprawie nie przedstawiono takiej argumentacji, ani nie wskazano, czy dodatkowe wywiady mogłyby prowadzić do nowych ustaleń, co ogranicza transparentność procesu badawczego.

Drugim ograniczeniem – wynikającym z przyjętej konstrukcji badawczej – jest oparcie się wyłącznie na perspektywie przedstawicieli jednostek ds. sportu. Wybór ten jest uzasadniony tytułem i celem pracy, skoncentrowanej na instytucjonalnym wymiarze zarządzania sportem, a Autor słusznie sygnalizuje deklaracyjny charakter danych. Nie odniesiono się jednak szerzej do konsekwencji metodologicznych wynikających z ograniczenia badania do jednej grupy respondentów ani nie przedstawiono uzasadnienia, że perspektywa instytucjonalna jest wystarczająca do pełnego opisu zjawiska. Brak triangulacji z innymi aktorami – takimi jak mieszkańcy, organizacje sportowe czy przedstawiciele zdrowia publicznego – ogranicza możliwość uchwycenia różnic w postrzeganiu roli sportu i ewentualnych rozbieżności między polityką a praktyką. W przyszłych badaniach wieloźródłowe podejście mogłoby znacząco wzbogacić interpretację wyników.

Trzecim ograniczeniem jest to, że zaproponowana w pracy metoda 5SiZM, mimo że stanowi interesującą i obiecującą koncepcję aplikacyjną, pozostaje narzędziem na wczesnym etapie rozwoju. Przeprowadzona walidacja ma ograniczony zakres, a metoda nie została poddana szerszym testom empirycznym ani ocenie parametrów rzetelności. Autor słusznie wskazuje potrzebę dalszego rozwijania i weryfikowania 5SiZM, zanim będzie mogła pełnić funkcję w pełni operacyjnego narzędzia wspierającego zarządzanie zdrowymi miastami.

Podsumowując, recenzowana dysertacja stanowi dojrzałe i wartościowe opracowanie roli sportu w rozwoju zdrowych miast, łączące solidne podstawy teoretyczne z rzetelnym badaniem empirycznym. Autor umiejętnie stosuje narzędzia badawcze, a interpretacja wyników jest spójna i prowadzi do praktycznych rekomendacji o dużym potencjale aplikacyjnym. Wskazane ograniczenia – dotyczące skali i wykorzystania próby, jednostronnej perspektywy respondentów oraz wczesnego etapu rozwoju metody 5SiZM – nie podważają ogólnej wartości pracy, lecz wyznaczają naturalne kierunki jej dalszego rozwijania.

Autor zmierzył się w swojej pracy doktorskiej z ważnym i trudnym zagadnieniem zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i utylitarnym. W mojej całościowej ocenie sprostął temu zadaniu realizując celowy proces badawczy. Można stwierdzić, że cele rozprawy zostały w zasadniczym zakresie osiągnięte, co zostało wystarczająco dobrze udokumentowane w wynikach przeprowadzonych badań oraz podsumowane we wnioskach sformułowanych na końcu każdego rozdziału i w zakończeniu dysertacji. Tym samym praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Praca prezentuje także wysoki poziom wiedzy merytorycznej Autora w przedmiocie dysertacji. Wykazał się on znajomością bogatej literatury przedmiotu oraz umiejętnością projektowania i prowadzenia badań naukowych. Na uznanie zasługuje duży wkład pracy autora konieczny do opracowania analizy tematycznej.

Moja ocena merytoryczna przedstawionej mi do oceny rozprawy doktorskiej i osiągniętych w wyniku jej realizacji rezultatów jest zdecydowanie pozytywna. Dysertacja wnosi ważny wkład w badania nad zarządzaniem publicznym i politykami miejskimi.

4. Ocena redakcyjnej strony rozprawy

Strona redakcyjna i językowa pracy jest na ogół poprawna i odpowiada standardom rozprawy doktorskiej. Niemniej w pracy pojawiają się pewne mankamenty redakcyjne i językowe, na które warto zwrócić uwagę.

W pierwszej kolejności warto odnieść się do tytułu rozprawy, którego konstrukcja budzi pewne zastrzeżenia co do precyzji, komunikatywności oraz poprawności językowej.

Tytuł jest stosunkowo długi, wieloczłonowy i mało komunikatywny, przez co traci na klarowności. Zestawienie „propozycja procesu badawczego” z „analizą praktyk urzędów miejskich” sprawia wrażenie pewnej niespójności, jakby łączono dwa odrębne wątki, zamiast akcentować główny problem badawczy. Co więcej, podkreślenie w tytule „propozycji procesu badawczego” oceniam jako nie w pełni uzasadnione, gdyż proces ten nie stanowi w pracy samodzielniego przedmiotu badań, lecz pełni jedynie funkcję narzędzia umożliwiającego rozwiązanie zasadniczego problemu badawczego. Dodatkowo użycie w tytule wielkiej litery po dwukropku należy uznać za błąd ortograficzny, gdyż druga część tytułu nie stanowi pełnego zdania ani nazwy własnej².

Podobne uwagi można by sformułować w odniesieniu do większości tytułów rozdziałów i podrozdziałów.

W konstrukcji dysertacji zauważalne są powtórzenia treści we wprowadzeniach i podsumowaniach rozdziałów. Niektóre fragmenty wprowadzające oraz zamykające rozdziały powielają te same informacje, zamiast pełnić odrębne funkcje orientacyjne i syntetyzujące. Powoduje to nadmierną redundancję i rozmywa dynamikę wywodu, choć nie wpływa zasadniczo na merytoryczną wartość pracy. Momentami odnosiłem wrażenie, że układ treści przypomina konstrukcję muzycznego ronda, w której te same motywy powracają wielokrotnie.

Zwraca również uwagę niejednolity i niekonsekwentnie stosowany opis bibliograficzny źródeł. W opisach bibliograficznych występują nieścisłości, błędy interpunkcyjne oraz literówki, niekiedy mające charakter błędów ortograficznych.

Do niezręczności językowych występujących w pracy można zaliczyć między innymi używanie wyrażenia „w oparciu o” w znaczeniu „na podstawie”, stosowanie słowa „aktualny” w znaczeniu „obecny” lub określenia „częstotliwość” w znaczeniu „liczba wystąpień” lub częstość.

Z innych uwag redakcyjnych:

- 1) odniesienia w tekście do rysunków piszemy małą literą, o ile nie występują na początku zdania;
- 2) niewłaściwe jest stosowanie dodatkowego odstępu między akapitami przy jednoczesnym użyciu wcięcia akapitowego;
- 3) błędy gramatyczne i stylistyczne.

Sugerowałbym, aby przy ewentualnej publikacji wyników badań zwrócić szczególną uwagę na korektę wskazanych uchybień językowych, redakcyjnych i bibliograficznych.

---

² Poradnia Językowa PWN, <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/wielka-litera-po-dwukropku;8986.html> (6.12.2025).

5. Wniosek końcowy

Zasadniczymi pytaniami, na które ma obowiązek odpowiedzieć recenzent w postępowaniu o nadanie stopnia doktora jest stwierdzenie, czy:

- 1) rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie,
- 2) przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Na oba te pytania moja odpowiedź jest zdecydowanie pozytywna, co uzasadniłem w poprzednich punktach recenzji. Moje uwagi krytyczne, mające głównie charakter metodyczny, porządkujący i redakcyjny, mają głównie na celu przyczynienie się do dalszego doskonalenia warsztatu naukowego i pisarskiego Autora.

W związku z powyższym stwierdzam, że praca doktorska mgr. inż. Narka Parsamyan spełnia wymagania określone przez Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.). Wnoszę o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie mgr. inż. Narka Parsamyan do jej publicznej obrony.

Jednocześnie biorąc pod uwagę jej dojrzałość merytoryczną, istotny wkład w rozwój badań nad zarządzaniem publicznym oraz wysoki poziom opracowania metodycznego i empirycznego, uważam – mimo zgłoszonych zastrzeżeń, które nie podważają ogólnej wartości naukowej dysertacji – że praca zasługuje na szczególne uznanie. W związku z tym wnioskuję o wyróżnienie przedstawionej rozprawy doktorskiej.

Joanikjan Nazarko